

Joan Mari Irigoien 'Poliedroaren hostoak' gaztelaniaz

■ Edorta Agirrek itzuli
eta Hiru
argitaletxeak kaleratu
du 'La tierra y el
viento'

Erredakzioa / Donostia

JOAN MARI IRIGOIEN Altzako idazle ezagunaren *Poliedroaren hostoak* eleberraren gaztelaniazko bertsioa argitaratu berri du Hiru argitaletxeak. Edorta Agirre EGUNKARIAKO kolaboratzaileak egin eta Joan Mari Irigoienek berak berrikusita da Hiruk argitaratu duen gaztelaniazko itzulpena. *La tierra y el viento* da eleberririk gaztelaniazko bertsioan duen izenburua.

Poliedroaren hostoak eleberria 1982an argitaratu zuen lehenengoz Joan Mari Irigoienek, Erein argitaletxearen eskutik. Baina duela bi urte, 1995ean, eleberraren bigarren bertsioa eman zuen argitaratara egileak, Erein argitaletxearen eskutik hura ere. Bigarren bertsio hori izan du bere itzulpen lana egiteko oinarri Edorta Agirrek.

Eleberrigintzan eman ditu bere fruiturik onenak Joan Mari Irigoienek, eta *Poliedroaren hostoak* haren eleberririk ezagunena da, Irigoienek eleberrigintzako «eleberririk fundazionala», Xabier Mendiguren Elizegiren hitzetan. *Oilarraren promesa* (1976), *Udazkenaren balkoitik* (1987), *Babilonia* (1989), *Consummatum est* (1993) eta *Kalamitadeen liburua* (1996) dira Irigoienek beste eleberririk ezagun batzuk. 1991n *Denborak ez zuen nora* poema liburua argitaratu zuen Irigoienek, eta haur eta gazte literaturako hainbat liburu ere plazaratu izan ditu: *Bakarneren gaztelua* (1986) eta *Metak eta kometak* (1994).

Hiru argitaletxearen Milia Lasturko saileko bederatzigarren liburua da *La tierra y el viento*. Euskal literaturako liburuaren gaztelaniazko itzulpena eman ohi ditu argitara Milia Lasturko sailean Hiru argitaletxeak.

Honako liburu hauek dira Irigoienek *La tierra y el viento*-ren aurretik Milia Lasturko sailean argia ikusi duten liburuak: Joseba Sarrionandiaren *No soy de aquí*, Edorta Jimenez *El último fusil*, Joxe Agustin Arrietaren *La sobremesa del 15 de agosto*, Martin Ugaldere *Historia de un regreso*, Aingeru Epaltzaren *Agua Turbia*, Joxe Azurmendi *Los Españoles y los Euskaldunes*, Itxaro Bordaren *1989 Allegro ma non troppo* eta Jose Luis Otamendik apailatutako *Desde aquí* euskal ipuingintzako antologia. X

IDAZLE ETA EUSKALTZAINAK OMENALDIA JASO DU BILBOKO BIDEARRIETA KULTURGUNEAN

Agur eta ohore Krutwigi

■ Euskaraz, grekera klasikoaz eta gaztelaniaz jaso du omenaldia Federico Krutwig Sagredok asteen Bilboko Bidebarrieta Kulturgunean. Halaber, bizitza osoan egin duen lan eskergaren lagin gisa, erakusketa bio-bibliografikoa ireki berri da bertan.

Montse Arregi / Bilbo

JAKINTZA BAITHAKO lagun eta ikasleak, Euskaltzaindiko kideak eta hainbat adiskide bildu ziren herenegun iluntzean Bilboko Bidebarrieta kaleko liburutegiaren areto nagusian, Federico Krutwig Sagredori gorazarre egiteko. Bidebarrieta Kulturguneak aurrera daraman *Bilbo aldeko idazleak* ekimenaren barruan jaso du omenaldia idazle eta helenista bizkaitarrak. Xabier Gereño eta Elias Amezaga idazleek jaso zituzten lehenago omenaldiok.

Krutwigen omenezko ekitaldia hasteko, Josu Lavin Jakintza Baithako kideak haren bizitza eta lanak laburbildu zituen, «maisua erakutsitako euskara erabiliz». Ondoren Elias Amezaga idazlea mintzatu zen, *Los dos Bilbos de Federico* (Federicoen Bilbo biak) hitzaldia eskainiz. Atenasetik propio etorri zen Krutwig aditu eta kidearen omenaldira Triantafillos Karayannis katedraduna. Ariston Amon-i buruz egin zuen berba, izen hori baita Federico Krutwigek Jakintza Baithan darabilen izen heledikoa. Atenaseko Nazionalitateen Ikerketa zentroko zuzendaria ez zen izan grekera klasikoaz mintzatu zen bakarra. Juan Jose Pujana Jakintza Baitha Studio Classiko Graikoen Associationeko kideak ere heledera klasikoak erabili zuen berbaldiaren hasieran.

Hitzen ondoren oroigarrien txanda iritsi zen omenaldi ekitaldian. Josu Ortuondo Bilboko alkateak hiriaren izenean estatutxoa eman zion, eta Bidebarrieta Kulturgunearen izenean koadro bat jaso zuen. Ortuondok esan zion, «Federico, arrazoi guztiarekin kritikatu izan duzu Bilbo, akats asko baititu eta ez delako zuk eta denok nahiko gendak kulturaren gune. Baina garrantzitsuena helburua lortzeko borondatea izatea da». Era berean, oraindik argitaratzeko dauden Krutwigen lanak laster Bidebarrieta liburutegian ikusteko gogoia adierazi zuen.

«Bera barik ezer ez litzateke berdin»

• Josu Lavinek omenaldian adierazi zuenez, «Federicok egindako lan eskerga barik Euskal Herria arras ezberdina litzateke, baldin eta Euskal Herririk balego».

Federico Krutwigek omenaldi beroa jaso zuen herenegun Bidebarrieta Kulturgunean

MARISOL RAMIREZ

Elias Amezaga idazleak «hiru Federico» bereizi zituen «bakar batean elkartuta», batetik 40ko hamarkadako Krutwig Sagredo, bestetik erbestearen 30 urte egin zituen, eta azkenik munduan zehar ibili ondoren itzuli zena. Azkenari buruz azaldu zuenez, «sarritan pentsatu dut zergatik ez ote zion uko egin baztertu zuen herriari». Izan ere, Amezagaren arabera, «Krutwig bueltatu zenean izutu egin zen Euskal Herriaren egoera basatiaz, benetako kulturarik gabea baitzen».

Triantafillos Karayannis Nazioarteko Eskubide katedraduna da Atenaseko Unibertsitatean; era berean Nazioarteko Forumeko lehendakaria eta Enemisten lehen kongresuaren antolatzailea da, Atenaseko Nazionalitateen Azkerketa zuzendaria izateaz gain. Berak grekera klasikoaz esandakoaren laburpena euskaraz azaldu zien Juan Jose Pujanak omenaldi ekitaldian bildutakoei. «Gure adiskide eta maisuaren goraiapena egin du Karayannisek eta grekerak gainontzeko hizkuntzengatik daukan garrantzia gogoratu du», itzuli zuen Pujanak. Karayannisek azpimarratu zuenez, «jakintza da gizakiak libre egiteko bidea». Berbaldia amaitzean Nazioarteko Forumeko ohorezko zuzendaritza eskaini zion Krutwigi.

Pujanak heledera klasikoaz egin zuen hitzaldiaren lehen zatia. Ondoren euskaraz «poetaren hitzak» ekarri zituen gogora, «Hizkuntza da ene aberria» azpimarratuz. Krutwigekin batera Jakintza Baithako kidea da Pujana eta heleniston kezka plazaratu zituen ekitaldian. «Heledeak mendebaldeko garenok barbaro izatetik zibilizatu

bilakatu gaitu», esan zuen. Hezkuntza klasikoak baztertzen ari dela salatu zuen.

Krutwigek Jakintza Baitha akademia heledikoa sortu zuela Bilbon gogorarazi zuen Pujanak. Haren esanetan, «inork ez du jatorrizko aberririk hautatzen, bai ordea ordezkioa. Guk lehena baztertu barik heledar sentitzen gara».

Ariston Ammon ezagunagoa da

OMENALDIRA hurbildutako guztiei eskerrak eman zizkien Federico Krutwigek ekitaldiaren amaieran. Guridi, Donostia, Castro eta Gurbindoren lanak flauta eta pianoz eskaini zituzten Mario Clavellek eta Anuq Civildianek ondoren.

Krutwigek *Computer Shock Vasconia Año 2001* liburua ekarri zuen gogora ekitaldiaren amaieran, «gaur egungo aro zibernetikoa Neolitikotik gertatutako iraultza handiena» dela ziurtatuz.

Hurrengo azaroan 50 urte beteko ditu euskaltzain legez Krutwigek. Onartzen du kanpoan etxean baino ezagunagoa dela bera eta bere lana, Grezian esaterako. Helenista gisa Ariston Ammon izenez ezaguna denak gogorarazi zuenez, aldizkari batean argitaratu zuen lan baten inguruan nazioarteko kongresua egin zuten Kalkutan (India).

Federico Krutwig Sagredo Getxon (Bizkaia) jaio zen 1921eko otsailaren 26 urte zituela izendatu zuten euskaltzain oso, 1947ko azaroaren 29an. Hitzaldi batean elizak euskararekiko zeukan jarrera salatu zuen, agintari frankistek haren berbak «separatistatzat» jo eta erbesteratua izan zen. 1961ean Miarritzera itzulita *Vasconia* liburua prestatu zuen, ETaren ideologiaren historian eragin handia izan zuena. Euskararen batasunerako bileretan ere hartu zuen parte, euskara baturako lapurtera klasikoak proposatuz. Gainera, hainbat poesia, itzulpen eta artikulua argitaratu ditu. 1985ean Jakintza Baitha sortu zuen beste lagun batzukin batera, eta Euskal Herriko helenista nagusia da. X

“Non dago Stalin?” nobela, “Emakume biboteduna” ipuin liburua, eta orain...

Gasteizko hondartzak

Xabier
Montoya
narratiba
SSusa